

סוציולוגיה

סמל שאלון: 65261

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-√.
הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-X.

תרבות נעורים וצריכה

זהות	
√	א. מה הם מרכיבי הזהות? זהות, זהות אישית, זהות חברתית, זהות מגדרית, זהות גילאית, עדתית / דתית / לאומית, זהות מקצועית, זהויות משנה, זהות דיגיטלית.
√	ב. מה הן הדרכים שבהן מתפתחת ומתגבשת הזהות? מרכיבי זהות מולדים, מרכיבי זהות נרכשים.
√	ג. גישת האינטראקציה הסימבולית: פעילות גומלין סמלית "הצגת האני" (גופמן).
תרבות גיל הנעורים	
√	א. מהי תרבות ומה הם מרכיביה? מרכיבי תרבות חומריים: טכנולוגיה. מרכיבי תרבות לא חומריים: סמלים, נורמות, ערכים, סטטוס. תרבויות שונות בחברה הישראלית: תרבויות אתניות, תרבויות דתיות, תרבות גיל, תרבויות פרופסיונליות, תרבויות לפי פעילות פנאי.
√	ב. גישות לחקר תרבות: אתנוצנטריות תרבותית, יחסיות תרבותית (אובייקטיביות, שיפוטיות)
√	ג. האם תרבות גיל הנעורים היא תופעה חברתית אוניברסלית? מאפייני תרבות נעורים / גיל ההתבגרות: גיל ההתבגרות, מורטוריום, איש שוליים, גלובלי, לוקאלי, גלוקאלי, מורטוריום מתמשך, נוכחות גדולה ומהירה של מרכיבים גלובליים בתרבות הנעורים.
תרבות הפנאי של גיל הנעורים	
√	א. מה הם המאפיינים הייחודיים לתרבות הפנאי בגיל הנעורים?
רשתות חברתיות והשפעתן בגיל הנעורים, שוויון ואי-שוויון	
√	א. התאוריה של בורדיה. רשת חברתית, הון חברתי, הון תרבותי, הביטוס, סוגי רשתות חברתיות (רשת חברתית צפופה / רופפת, רשת אפלה, Cyberbullying).
√	ב. מנגנוני השפעה של רשת חברתית דיגיטלית; מנגנוני השפעה של רשת חברתית לא דיגיטלית; פיקוח חברתי בשני סוגי הרשתות. שעתוק, ניעות חברתית, פיקוח חברתי.
√	ג. מהו פנאי? הגדרת המושג פנאי, ששת המאפיינים של פעילות פנאי בגיל הנעורים; קבוצות המשפיעות על תרבות הפנאי; אופני התנהגות של בני נוער (התנהגות נורמטיבית וסטייה חברתית ונורמטיבית); תרבות הפנאי בגיל הנעורים לפי מגזרים. פנאי, פנאי רציני, פנאי מזדמן, קבוצת השווים, קבוצות התייחסות, קונפורמיות, פיקוח חברתי, פנאי שלילי / סטייה.

מועדי תשפ"ד, 2024
מעודכן לנובמבר 2023

תרבות צריכה	
√	א. מאפייני תרבות הצריכה בגיל הנעורים: צרכנות בלתי נלאית, אמצעי הצריכה (הקניון / מתחמי צריכה ובילוי / רשתות), מובילי צריכה, צריכה סימבולית (מותגים). תרבות צריכה, סוכן חיברות, "אחר משמעותי", סטטוס, סמל סטטוס – מותג, צרכים מדומיינים.

עולם העבודה וארגונים

משרות בעולם העבודה	
√	א. משרה איכותית: מדדים: שכר (תשלום שכר, היקף משרה); ביטחון תעסוקתי (יציבות, משרה וולונטרית, תנאי העסקה: פנסייה, חופשת מחלה, הגנה מקצועית); סביבת עבודה (הזדמנויות להכשרה ולקידום, אוטונומיה בעבודה).

זהות תעסוקתית

√	א. מאפיינים: תמונה ברורה, יציבה ועקבית של יעדים, אינטרסים ומיומנויות הקשורות לקריירה. (הולנדר)
√	ב. יישום מוצלח של זהות תעסוקתית: תפקוד מוצלח בהקשרים תעסוקתיים, הישגים ופיתוח מיומנות, התנסויות והזדמנויות.
√	ג. אינטגרציה של הזהות התעסוקתית למסגרת הזהות האישיותית הכללית: אבחון והתאמה (כישורים ונטיות).
√	ד. גורמים המטפחים זהות תעסוקתית. חוללות תעסוקתית: הכרת מבנה הזדמנויות (המשרות והעיסוקים הרלוונטיים למרחב זמן ונגישות), בחירה בעיסוק, שאיפות תעסוקתיות. רשתות חברתיות. היכרות עם הזדמנויות בשוק העבודה: מאפייני דור ה-Y ודור ה-Z בשוק העבודה (וירטואליות, למידה עצמית, פיתוח מיומנויות, תצורות עבודה חדשות). אינטליגנצייה רגשית / מיומנויות חברתיות.
√	ה. גורמים החוסמים התפתחות זהות תעסוקתית: אי-שוויון בנגישות להכשרה מקצועית ולמיומנות מקצועית, הסללה מקצועית, אתניות, מגדר.

תרבות ארגונית

√	א. מה המשותף והמייחד כל תרבות ארגונית? תרבות ארגונית, ערכים, אמונה, נורמות ומנהגים (ברובד הסמוי והגלוי).
---	---

קוד אתי

√	א. האם הקוד האתי הוא צורך של ארגון או ערך / מטרד לחברים בארגון?
---	---

תרבות ארגונית שלילית

√	א. מאפיינים: נפוטיזם (מינוי מקורבים). שחיתות ארגונית (לקיחת שוחד, הלבנת הון, העברת מידע – קניין רוחני, פטנטים). הטרדות מיניות. סטראוטיפים.
---	--

תעסוקת בני נוער

√	קריטריונים של תעסוקת בני נוער (מקג'ובס): עבודה זמנית, עבודה ללא התמחות, תשלום שכר. נוער עובד, נוער לומד, נוער עובד ולומד.
---	--

גלובליזציה – עולם קטן ומרושת

הגדרה של גלובליזציה	
X	התמקדות בשני תחומים מתוך התחומים האלה: חברתיים, כלכליים, פוליטיים, תרבותיים.
מאפייני הגלובליזציה	
X	שלושה מאפיינים עיקריים של התופעה: א. דחיסת מרחב-זמן: העולם הוא כפר גלובלי קטן – כיצד משתנות תפישות של זמן ומקום. ב. גבולות: משמעות של גבולות פיזיים, חברתיים, פוליטיים ותרבותיים במציאות גלובלית. ג. תלות ההדדית בין חברות שונות: האם תלות כלכלית, טכנולוגית וכדומה יוצרות סולידריות או אי-שוויון בין חברות? מושגים מרכזיים: מרחב וזמן, גבולות וחצייתם, תלות הדדית.
תאוריות בנושא גלובליזציה	
X	האם גלובליזציה מעמיקה את אי-השוויון בחברה הקפיטליסטית או מייצרת אפשרויות חדשות? <u>אחת</u> מתוך התאוריות האלה: תיאוריית "החברה העולמית": ניתוח נאו-מוסדי, תהליכי הידמות. תיאוריית "שוונות תרבותית": נתק תרבותי שונות תרבותית. גלובליזציה נאו-ליברלית: ליברליזציה, הפרטה. תיאוריית המערך העולמי: צפון גלובלי, דרום גלובלי.
גלובליזציה: זהויות ויחסים חברתיים ברמת המיקרו	
X	כיצד הרשת משפיעה על היחסים החברתיים? כיצד הרשת משפיעה על זהויות חברתיות? האם הסדר החברתי משתנה בעקבות גיבוש זהויות ברשת? האם הגישה לאינטרנט היא שוויונית (digital divide)? זהויות חברתיות ברשת: זהויות משנה (דתית, משפחתית, גילית, מגדרית).
הגירה גלובלית	
X	מהי הגירה? למי יש הזכות לתנועה וניידות כמנגנון מרבד מרכזי? בריחת מוחות (brain drain) או מאגר מוחות (brain gain). הגירה גלובלית ומוביליות חברתית. • תאוריית המשיכה והדחיפה. • סוגים ומאפיינים של הגירה גלובלית. • מהגרי עבודה, מבקשי מקלט ופליטים מול הגירה מקצועית (פרופסיונלית), תיירים, צליינים.
גלובליזציה – לאן?	
X	בין גלובופוביים (מבקרי גלובליזציה) לגלובופילים (אוהדי הגלובליזציה). השפעת גלובליזציה על צמצום או הגדלת אי-השוויון. גלובליזציה כמגבירה את הדמיון התרבותי או מדגישה את השוני התרבותי. מושגים: דמיון תרבותי, שוני תרבותי.